

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

שיחות מוסר והדרכה בפרשת השבוע
מיוסדות על שיעוריו, ספריו, וכתבי תלמידיו

סוכות תשפ"ב

מהדורת כנסת ישראל

לזכות רפואה שלימה

חיה מלכה בת בת-שבע

בתוך שאר הולי ישראל

פרנס השבוע

לזכות

יום טוב ליפמן בן חנה

לברכה והצלחה וסיעתא דשמיא

להנצחות וביירוים: 076-599-4020

בעז"ה גליון הבא יהיה בפרשת נח

ניתן להשיג את החוברת בחינם:

052-710-9132.....רמת אברהם	052-266-9937.....קרית משה	054-841-9231.....בית וגן
<u>ביתר עילית</u>	02-650-2327.....רוממה-המ"ג	054-841-7272.....גאולה-זכרון משה
058-324-5544.....גבעה A	02-586-0088.....רמות	022-625-0612.....גבעה צרפתית
052-760-2289.....גבעה B	058-718-5065.....רמת אשכול	058-325-5458.....גבעת שאול
<u>ערים אחרות</u>	050-412-7721.....רמת שלמה	058-321-9933.....גני גאולה
054-853-5670.....אלעד	<u>בית שמש</u>הר נוף
052-716-9528.....אופקים	055-677-8301.....קריה	054-851-9014.....ישיבת מיר
08-864-6516.....אשדוד	053-232-1710.....רמב"ש א'	052-766-5331.....נוה יעקב
03-570-3134.....בני ברק	052-767-4151.....רמב"ש ג'1שער הספר
054-851-9014.....ברנפולד	054-842-7664.....רמב"ש ג'2סורוצקין 31
058-322-0251.....גבעת זאב		02-536-2280.....סנהדריה
02-534-2467.....טלססטון		054-859-3064.....סנהדריה המורחבת
052-447-4126.....מודיעין		058-328-5464.....עזרת תורה
08-974-3086.....קרית ספר		
052-760-6491.....רכסים		
055-674-8959.....תל אביב		

לברורים והנצחות : 076-599-4020
או לקבלת החוברת במייל: ey@torasavigdor.org

צריכים את עזרתכם! נא לתרום בעין יפה!

תרומות חודשיות מומלצות: 10 ש"ח, 20 ש"ח, 50 ש"ח, 100 ש"ח

הנצחת מדור שו"ת - 200 ש"ח

הנצחת חצי פרשה - 500 ש"ח

פרנס השבוע (יותר מאלפיים חוברות!) - 1000 ש"ח

להוספת חוברות באזורכם, נא להוסיף בקשה ולציין אזור המבוקש

ניתן לתרום בעמדות נדרים פלוס

או בנדריים פון: 03-763-0585

קרן מס' 2985

OR AT TORASAVIGDOR.ORG/DONATE (SPECIFY "TOWARDS HEBREW EDITION")

חוברת מס' 103

הדפסה - גרפון MAT 02-5337722

תורת אביגדור

סוכות תשפ"ב

עולם חולף

לאזרחים בלבד

כאשר מצווה הקב"ה את עם ישראל לצאת מבתיהם למשך שבוע ימים ולהתיישב בסוכות, הוא משתמש בביטוי בלתי שגרתי: "כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יָשְׁבוּ בְּסֻכֹּת" (ויקרא כג, מב). מילה זו, "אזרח" אינה מופיעה בשום ציוי אחר בתורה - לא כתוב שהאזרח חייב ליטול ד' מינים, להניח תפילין או לשמור שבת. רק כאן בחרה התורה במילה בלתי רגילה זו, לתאר מי הם החייבים במצות סוכה.

אם נרצה לעמוד על טיבו של ענין זה, מדוע מצוה זו מתוארת בתורה באופן זה, ראשית נצטרך לנסות ולהבין מה אנחנו מנסים להשיג כאשר אנחנו "עוברים דירה" אל תוך הסוכה, ומדוע בכלל נצטווה האזרח במצוה זו?

הסוד שבפשט

איננו צריכים להרחיק לכת בחיפושנו אחר התשובה, כי היא נמצאת ממש בפשט הפסוק. התורה מגלה לנו את הסיבה תיכף ומיד: "כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יָשְׁבוּ בְּסֻכֹּת לְמַעַן יָדְעוּ דִרְתִּיכֶם כִּי בְּסֻכֹּת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם". הפסוק אומר בפירוש, שאנחנו יושבים בסוכות לכדי להזכיר לעצמנו את ארבעים השנים בהם שהינו באהלים במדבר.

האין זה חבל שאנשים מתעניינים רק בדרשות? הם מוכנים לשמוע רק הסברים גבוהים ועמוקים, סודות התורה, אולם לשמוע פירוש עם "בשר", משהו שמדבר אליהם בשלב זה של חייהם - את זה הם אינם מוכנים לשמוע, כי הם סבורים שזה פשוט מדי עבור שכלם המפותח. אולם האמת תורה דרכה, שעם כל חשיבותן של הדרשות, מכל מקום אין מקרא יוצא מידי פשוטו, ועל כן מוטל עלינו לשים לב למובנם הפשוט של מילות הפסוק: הקב"ה מצוה אותנו לשבת בסוכות כדי שנזכור שהוא הושיב את בני ישראל בסוכות.

יש לשים לב שלשון הפסוק אינו "כי בסוכות ישבו בני ישראל", אלא "הושבתי את בני ישראל", פירושו של דבר הוא, שהקב"ה הושיב אותנו בסוכות **בכוונה תחילה**, למשך ארבעים שנה, כאשר הוציא אותנו מארץ מצרים.

ארבעים שנות נדודים

הורגלנו מילדותנו לחשוב כי תכליתם של ארבעים השנים בהם הלכו בני ישראל במדבר לא היתה אלא עונש על חטא המרגלים. המרגלים דיברו לשון הרע על ארץ ישראל, בני ישראל בכו בכיה של חנם, ולכן נגזר עליהם לשוטט במרחבי המדבר במשך ארבעים שנה.

למרות שאין זו טעות לחשוב כך, אולם בהחלט זה לא כל הסיפור. משום שאם אכן הענין כולו היה רק שעם ישראל ימתינו במשך ארבעים שנה מלהכנס לארץ ישראל, יכול היה הקב"ה לאפשר להם חיים שיש בהם בחינה מסוימת של קביעות בתוך השממה. מדוע לא ייעד הקב"ה מקום אחד מסוים בו נתגורר במשך כל ארבעים השנים הללו, מקום בו אפשר יהיה לכל הפחות לבנות בתים מאבן? במשך ארבעים שנה, יכולים היינו לדור במקום המשקיף על ארץ ישראל, כך שנוכל לראותה יום יום, ולהתאבל על כך שעווננו הגדול

מנע ממנו מלהכנס אל תוך הארץ. זה היה יכול להיות עונש ראוי! מדוע הוביל אותנו הקב"ה ממקום למקום במשך כל השנים הללו, בעודנו מתגוררים באהלים ארעיים?

התשובה היא, ששהותנו במדבר היתה חלק מתכנית אותה צפה הקב"ה מראש, תכנית המהווה הקדמה לכניסה לארץ ישראל.

הכנה לשפע

נסביר את הדברים. עם ישראל עמדו להכנס לארץ ישראל ולהכיר מציאות חדשה - מציאות של שפע. ארץ ישראל היתה ארץ זבת חלב ודבש, ארץ של "ואכלת ושבעת", אשר "לא תחסר כל בה". ומעל לכל, היא היתה מלאה ב"בתים מלאים כל טוב" (דברים ו, יא). הם עמדו להכנס אל תוך בתי אבן מבריקים המאובזרים בכל טוב.

"ובתים טובים תבנה" (שם ח, יב) - הקב"ה הודיע לבני ישראל שכאשר יכנסו לארץ, הם ינסו להפוך את בתיהם ליפים עוד יותר מכפי שמצאו אותם. כך הוא הטבע האנושי - גם האדם העני ביותר, מנסה לייפות את ביתו. ומדוע שלא יעשה כך? הרי זהו המקום שלו, הבית שלו!

השלב הבא יהיה "וישבת" - לאחר שיפוץ הבתים, ייכנסו כולם לשבת בבתיהם הנאים. יהיה זה חלום שהתגשם, שלאחר שנות נדודיהם הרבות, שנים של מגורים באהלים ארעיים, הם יזכו לחיות חיים טובים בארץ ישראל!

ה' אוהב יהודים שמחים

והקב"ה חפץ בכך! רצונו מעולם היה שנחיה על אדמתנו "כימי השמים על הארץ" - שנהנה ממתנותיו לנצח נצחים. אין הצלחה גדולה יותר מאשר לעבוד את השי"ת "בשמחה ובטוב לבב מרב כל", מתוך שמחה מכח השפע העצום שה' מרעיף עלינו. הצורה המעולה ביותר של עבודת ה' היא כאשר יהודי חי בבית נאה, נהנה מחייו, ועובד את השי"ת מתוך אושר ועושר. החובות הלבבות (שער התשובה פ"ו) כותב כי התשובה המובחרת ביותר היא תשובה הבאה מתוך חיים של שפע וברכה.

וכך, בני ישראל עתידים היו להכנס לארץ ישראל ושם לקבל הזדמנות להשיג יותר ממה שכל מציאות אחרת יכולה היתה להציע להם - לחיות בבתים חזקים ובטוחים, לחיות חיי שפע, ולבא יותר ויותר לידי הכרת הטוב להשי"ת, מתוך השפע הנפלא הזה. חיים שבהם שרים לה' כל הימים, וקוראים אליו בשמחה. זוהי הצורה המעולה ביותר של עבודת ה'.

פרודור ארוך ביותר

על אף האמור, ועם כל גודל ההזדמנות שמספקת מציאות זו של שפע ונוחות, מציאות זו כרוכה בסיכון עצום. סיכון זה מוזכר בהמשך הפסוקים שם בפרשת עקב: "ובתים טובים תבנה וישבת", אולם הדבר עלול להביא ליד "ושכחת את ה' אלקיך".

לשכוח את השי"ת? זה בלתי אפשרי! עם ישראל מעולם לא שכח את ה' בארץ ישראל! פירוש הדברים הוא, שהם לא יחשבו על ה' בתור בעל הבית, בתור זה שהבית בו הם חיים שייך אליו ורק אליו. הקב"ה מזהיר אותנו שלא נשכח שהוא זה שנתן לנו את הבתים הטובים הללו. בוודאי שנתפלל בכל יום, נקרא קריאת שמע ונזכיר יציאת מצרים - אין כל ספק בכך! אולם לא יתכן לקיים את כל המצוות הללו, ובו בזמן לשכוח שאנחנו חיים בבית ששייך למישהו אחר, ושנאנחנו רק אורחים בעולם שהוא מעבר בלבד.

התורה אינה מתנגדת לבניית בתים, וגם לא לשיפוץ וייפוי הבית, אך היא כן מתנגדת לכך שישכחו **שבתיים הם משהו זמני!** הקב"ה חפץ בכך שנקיים "ובתים טובים תבנה וישבת", אולם הוא מזהיר אותנו שלא נקיים את ההמשך, "ושכחת את ה' אלקיך". אל תשכחו שאתם אורחים כאן, ושהעולם הזה הוא מעבר בלבד. במקום או במאוחר - בתקווה שיהיה זה מאוחר ולא מוקדם - אתם עומדים לחזור אל הקב"ה.

ישנם אנשים שנלחצים כאשר הם שומעים דיבורים מעין אלו. הם אינם מעוניינים לשמוע שאנחנו רק מתארחים כאן ושבסוף יגיע זמננו לעזוב את העולם. אולם זוהי האמת, ולא סתם אמת אלא האמת החשובה ביותר שתשמעו אי פעם: "העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא" (אבות ד, טז), העולם הזה הוא רק פרוזדור ארוך. אמנם אנחנו מקווים שהפרוזדור הזה ימשך זמן רב ככל האפשר, אולם ככלות הכל זהו פרוזדור בלבד.

לבנים מסוכנות

לקנות מבט כזה על החיים הוא דבר שקל יותר לומר מאשר לבצע. לא פשוט לגור בבית חזק המלא כל טוב, ולזכור שהוא זמני בלבד. לא קל לגור בבית לבנים, אשר נראה שהוא יהיה קיים לעד, ולזכור שלא כך הם פני הדברים.

אשר על כן, ככל שחפץ היה השי"ת לתת לעם ישראל הזדמנות אדירה זו, לעבוד אותו מתוך "שמחה וטוב לבב מרב כל", בלתי אפשרי היה "להצניח" אותם ישר אל תוך הנסיון הזה, ללא הכנה מתאימה. בשביל להיות מוכנים לחיים כאלו, ולעמוד בהצלחה בנסיונות אותם הם מציבים בפני האדם, זקוקים היו ישראל להקדמה גדולה, והקדמה זו הלא היא, "בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים". טרם כניסתו של עם ישראל לארץ ישראל, לפני שיזכו להנות מבתי האבן המרהיבים שהכין עבורם הקב"ה, היה עליהם ללמוד מוסר במשך ארבעים שנה. לכן הושיב אותם השי"ת באהלים במשך ארבעים שנה, כאשר הם לא רק לומדים את המוסר, אלא חיים אותו!

בצל החצוצרות

במשך ארבעים שנה, עם ישראל חווה את ההפך של ארץ ישראל! לא היו להם "בתים מלאים כל טוב" - למעשה לא היו להם בתים כלל וכלל. הם חיו תחת גגות עשויים בד, ענפים או קרשים, שלא כל כך סיפקו להם הגנה. גם הקירות היו די קלושים, ובוודאי לא קירות עשויים מלבנים. מי יבזבז את כוחו וזמנו לבנות בתים מאבן כשיתכן ובעוד דקה יהיה עליו לארוז את כל מטלטליו ולהמשיך הלאה?

כך הם חיו - היה עליהם להיות כבוננות תמידית, אולי יישמע קול החצוצרות המורות להם לקפל את האהלים ולהתחיל ללכת. במשך כל שהותם במדבר, לא היה לבני ישראל שום אופן לדעת האם הם עתידים להישאר במקומם יותר מיום אחד. אמנם היו מקומות שבהם הם שהו ימים רבים, אולם כל העת היה עליהם להיות דרוכים, שכן בכל רגע עלולים הם לשמוע את קולה של החצוצרה, המכריזה: "הגיע הזמן לזוז!"

המבינים אתם עד כמה מציאות זו מפריעה לתחושת הבטחון הנורמלית של האדם? דמיינו לעצמכם שאתם עוברים לדירה, בידיעה שבכל רגע נתון יתכן ותקבלו הוראה לעזוב את הבית מבלי לשוב אליו עוד לעולם. לא הייתם משקיעים דבר בבית כזה! לא הייתם מבצעים בו שום תיקונים, שהרי כל דקה עלולים להודיע לכם לעזוב מיד! אפילו אם גרתם בבית הזה חמישים שנה, לא הייתם לכם אפילו דקה אחת של מנוחה ושל הרגשת קביעות.

"סדר מוסר" בן ארבעים שנה

וזו בדיוק היתה תכניתו של הקב"ה כבר מההתחלה - שבמשך ארבעים שנה, עם ישראל יכינו את עצמם ליום בו הם יכנסו סוף סוף לארץ ישראל. ארבעים שנות המגורים בסוכות נועדו כדי ללמד אותנו את מהותו האמיתית של העולם הזה. הם התעוררו בכל בוקר כדי לראות קירות רעועים המתנועעים ברוח, והלכו לישון כל ערב כשהם מביטים בתקרה שכמעט ואין בה כלום. מציאות זו הזכירה להם תדיר שהעולם הזה הוא רעוע וזמני. במשך ארבעים שנה, הם חיו את ההבנה שהעולם הזה הוא עולם חולף, ושאנחנו נמצאים במעבר אל העולם הבא.

לאחר הקדמה זו, כאשר סוף סוף נכנסו בני ישראל אל תוך הערים הבצורות והבתים היציבים שבארץ ישראל, הם היו מוכנים! הם אמרו, "אמנם יהיו לנו בתים מלאים כל טוב, אולם נעמוד תמיד על המשמר לבל

נטעה את עצמנו. אנחנו מוכנים לנסיון". הם נכנסו אל תוך בתי האבן הגדולים והמפוארים מתוך הרגשה של ענווה ואמרו: "אה! ברוך אתה ה'! הבית הזה אינו שלנו. אתה נתת לנו אותו למשך שבעים שנה, אולי מאה שנה, אבל לאחר מכן נעזוב את העולם הרעוע הזה ונכנס אל תוך העולם האמיתי".

תזכורת שנתית

אך כמה זמן מסוגל המבט הזה להימשך? עשר שנים? חמישים שנה? ההרגל עושה את שלו, ובפרט הרגל שנמשך דורות על גבי דורות. ברור אם כן שהמבט הזה, שהבתים הללו וכל השפע הזה הוא זמני וחולף, לא יכול היה להמשיך ולהתקיים מעצמו במשך מאות שנים. אבל הקב"ה הלא חפץ שזה ימשך אלפי שנים, "כימי השמים על הארץ" - "אני רוצה את זה לעד" אומר הקב"ה.

כדי להזכיר לעם ישראל את הלימוד החשוב שלמדו ב"סדר מוסר" הארוך שעברו, נתן לנו השי"ת את מצות הסוכה. בכל שנה, בחג הסוכות, האומה כולה היתה יוצאת מבתיה המפוארים שמצאו כאשר נכנסו לארץ, ועברו להתגורר בסוכה, מבנה קטן ורעוע, למשך שבוע ימים.

הם ישבו ואכלו וישנו בסוכה, ובמשך כל אותו הזמן הזכירו לעצמם, ש"בסוכות הושבתי את בני ישראל". "אה! כך הושיב אותנו השי"ת במדבר במשך ארבעים שנה! וזה נעשה כדי ללמדנו שאין זה משנה כמה גדול ויפה הבית שלנו, ולא משנה כמה שנים נהיה קבועים באדמתנו, אסור לנו לשכוח שאנחנו רק אורחים בעולם הזה".

פתרון החידה

זוהי התשובה לשאלה שפתחנו בה: מדוע נוקטת התורה בלשון "כל האזרח בישראל ישבו בסוכות"? התשובה היא, שהפסוק קורא לכל אותם אזרחים חשובים, אנשים המרגישים בטוחים ויציבים בחייהם, ומצווה אותם לנטוש את בתיהם המפוארים לטובת הסוכה, למשך שבעה ימים.

התורה מדגישה את תכליתה של מצוה זו - שאפילו האזרחים המבוססים, הדרים בבתי פאר והדר, יצאו מבתיהם ויחיו בסוכה הרעועה למשך שבוע, משום שכולנו מרגישים שהעולם הזה הוא מקום הקבע שלנו, ולכן, חרף גודלו או קטנו של ביתנו, חרף חוזקו ובטיחותו, על האדם לעזוב את ביתו, להכנס אל סוכתו בהכנעה ולומר, "לעולם לא אשכח שאני אורח זמני כאן בעולם הזה, ולמען האמת איני כל כך חשוב כפי שסברתי".

דירת עראי בעינין

זהו הטעם לאחת מההלכות הבסיסיות ביותר בהלכות סוכה, ש"סוכה דירת עראי בעינין", וסוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה, משום שלא ניתן לבנות אותה באופן זמני, שכן גובהה מחייב בניה יציבה (סוכה ב, א). התורה אינה חפצה ביציבות - להפך, על הסוכה להיות בגובה בו אפשר יהיה לבנותה באופן רעוע והיא תישאר עומדת. אין זו **קולא** של התורה, שאפשר לצאת ידי חובה בסוכה זולה יותר, אלא זוהי **דרישה** של התורה, שהסוכה תהיה מבנה זמני ורעוע.

לכן מצווים כל האזרחים הנכבדים - הלא הם אנחנו בעצמנו, שמרגישים בטוחים בעולם הזה - להתמקם מחדש בתוך מבנה קטן וזמני, כדי שנלמד כולנו את הלקח החשוב הזה. החיים בדירה הזו עוקרים אותנו מהעולם הזה, ומביאים אותנו לידי הכנעה וענווה, שכן אי אפשר להרגיש מבוססים בעולם כאשר אנו חיים בתוך בקתה שכמעט ואינה עשויה מכלום.

סופו של מר פ.

מי שחי בבית עשוי לבנים, בעל תקרה חזקה ויציבה, קשה לו לזכור שהוא רק אורח בעולם הזה. ההוכחה לכך נמצאת לנגד עינינו; הביטו מסביבכם - מי אינו חושב שהוא יהיה בעולם הזה בעשרת אלפים השנים הבאות? כולם חושבים כך!

לפני שנים רבות, התגורר בשכונת אלי אדם מסוים. אני זוכר אותו היטב, שכן כאשר הייתי יוצא מביתי בשבת בבוקר בדרכי לבית הכנסת, הוא היה עומד בגינתו ועוסק בגיזום השיחים שגדלו שם. האיש החליט יום אחד לבנות גדר יקרה, עשויה מברזל יצוק. באמצע הגדר, הוא הציב עיגול גדול, מעין מגן, שעליו התנוססה האות הראשונה של שם משפחתו, פ'. גדר כזו יכולה להתקיים במשך אלף שנה!

לא עבר זמן רב, והנה, לילה אחד אנחנו שומעים צעקות העולות ובוקעות מהרחוב. בנו של השכן יצא בריצה מהבית, כאשר הוא צועק במלא הגרון: "חמצן!" הוא רץ לתחנת כיבוי האש הסמוכה, וחזר משם עם מיכל קטן של חמצן, אולם כבר היה מאוחר מדי; אביו שבק חיים לכל חי.

המשפחה החליטה למכור את הבית ולעקור למקום אחר, וכעת מתגורר שם אדם כושי, שזכה והאות פ' מתנוסס על שער חצרו! שם משפחתו אינו מתחיל באות פ', אולם הוא עדיין ניצב שם, בתוך הברזל היצוק, מצבת זכרון למר פ., האיש שחשב שיחיה לנצח.

קשוט עצמך תחילה

האמת היא שגם אנחנו, שומרי התורה והמצוות, איננו טובים בהרבה. אנחנו גם כן חושבים שהעולם הזה הוא המקום שלנו. זו הסיבה שאנשים משקיעים בביתם את כל אשר להם, ומוציאים ממון על כל מיני מותרות, כגון שטיחים יקרים היכולים להתקיים לעד. כמובן שאם תשבו ותדברו אתם, תגלו שהם כבר יודעים הכל - הם מודעים לכך שהעולם הזה הוא חולף וזמני. הם יסבירו לך שהעולם הזה דומה לפרוזדור והעולם הבא דומה לטרקלין, אולם לא פשוט לחיות עם מבט כזה, כאשר הפרוזדור עשוי מבתי אבן חזקים ויציבים. ביתו של האדם הוא נסיון גדול!

משפחה שזוכה לעבור לדירה נאה, עליה לדעת שכעת היא ניצבת בפני סכנה גדולה בהרבה מאשר משפחה המתגוררת בדירה שכורה המטה לנפול; משום שבדירה ההיא, תמיד תהיה איזו דליפה מהתקרה, שתגרום לך לא לרצות להתיישב בדירה זו לנצח. אינך מרגיש כלל שזהו מקומך הקבוע, אדרבה, בכל שני וחמישי אתה מאיים על בעל הבית שאתה עומד לעזוב את הדירה.

מי שגר בדירות מעין אלה, נמצא בסכנה פחותה בהרבה לשכוח שהוא רק אורח מזדמן בעולם הזה. הוא מזכיר לעצמו ללא הרף, שכאן אינו מקומו. אין שום דבר בחייו שמחבר אותו למקום מסוים. יתכן וישנם דברים אחרים הגורמים לו לשכוח את האמת הזו, אולם לא כן ביתו. הוא דוקא מזכיר לו את האמת הזו ללא הרף.

הסכנה הגדולה ביותר

לעומת זאת, מי שזכה לגור בדירה שבבעלותו, ואולי אפילו בבית פרטי הממוקם ברחוב שקט וצדדי, עם גינה מטופחת ונאה - זקוק לאזהרה מיוחדת. התורה אומרת, "זהרה, מפני שיש סיכוי גדול מאוד שתתאהב באחוזת הקטנה הזו". אתה יוצא מביתך החוצה בבוקר, אוחז בידך ספל קפה, ומביט בפרחי הנוי ובשיחים הגזומים הגדלים בגינת ביתך. אתה מסתכל ברחוב ורואה שהוא שקט ונקי, ואתה מרגיש שכל זה שייך לך, ואתה מתכנן לחיות כאן לפחות עשרת אלפים שנה. אתה נמצא בסכנה איומה! אתה עלול לשכוח שיש מעליך בעל הבית. אין שום דבר שיזכיר לך שלא תהיה פה עוד הרבה זמן.

בימינו אנו נמצאים בסכנה גדולה יותר מאי פעם, שכן כולנו חיים בצורה נוחה יותר ממה שחיו אבותינו. אין ספק שהנוחות הקיימת בימינו היא סכנה גדולה; היא מעצימה את ההרגשה שהעולם הזה הוא המטרה והתכלית. בכדי שעם ישראל יצליח לא לשכוח את הידיעה היסודית הזו, שהעולם הזה דומה לפרוזדור, עליהם לקבל הדרכה מיוחדת לזה. מי שאינו מקבל הדרכה זו, או מי שמתעלם ממנה, נתון בסכנה גדולה, והוא עלול לחיות את חייו מתוך מחשבה שהעולם הזה ימשך לעד, ושהוא תכלית הכל.

סוכות כל השנה

לכן נצטוונו לישב בסוכה. אנו עוברים ממגורי קבע למגורים זמניים, ומוטל עלינו לנצל את ההזדמנות הנפלאה שניתנה לנו, להזכיר לעצמנו את המגורים הארעיים שהיו לנו במדבר. במשך שבעה ימים, אנו מחקים את דור המדבר, ומשתדלים ללמוד את אותו הלך שהכין אותם לבתי הקבע שלהם בארץ ישראל.

כמובן שענין זה שייך לא רק בסוכות; תמיד טוב להזכיר לעצמנו שהעולם הזה הוא חולף. לא יקרה דבר אם תצאו מהבית מפעם לפעם ותחשבו על הדברים שאנו מדברים עליהם כאן. תוכלו אפילו לנסות את זה היום בערב, לפני שאתם נכנסים הביתה, חשבו כך: "בית זה הוא שלי רק באופן זמני. אפילו אם כבר פרעתי את כל המשכנתא שהיתה על הבית, אין זה משנה - אני רק אורח זמני בזה העולם".

ובעוד שדבר זה תוכלו לעשות בכל זמן אחר במשך השנה, ימי חג הסוכות **ניתנו במיוחד** לשם כך - מטרם היא ללמד אותנו את העקרון הגדול והיסודי הזה, שהעולם הזה דומה לפרוודור בפני העולם הבא, וכל ייעודנו הוא להגיע דרך הפרוודור הזה אל הטרקלין של העולם הבא.

דירה שכזו...

זה מה שמצות סוכה מלמדת אותנו: "צא מדירת קבע ושב בדירת עראי" (סוכה ב, א). יוצאים אנו מבתינו המפוארים ונכנסים אל תוך מקום שכמעט אין בו כלום; מספר דפנות מעץ, גג רעוע, וכמה קישוטי נייר התלויים בסכך. גם אם אנו מוציאים ממון כדי ליפות את סוכתנו, מכל מקום, היא אינה דומה כלל לבית. הנברשת היקרה והשלחן המהודר חסרים בסוכה, שהרי אתה מתכוון לשהות כאן רק זמן קצר.

מטעם זה, למצות סוכה די בשתי דפנות ושלישית אפילו טפח (סוכה ו, ב). סוכה שכזו, שיש בה סך הכל שתי דפנות ותקרה קלושה, מהווה הגנה די עלובה מפני פגעי הטבע. קני הבמבוק שבסכך לא יגנו עליך מפני הגשם, ואם בחג הסוכות תנשב רוח קרה, יהיה עליך ללבוש מעיל חם. ואפילו אם יהיה מזג אוויר נח, הסוכה לא תספק לך פרטיות, ואתה די חשוף בפני העוברים ושבים, וגם השכנים שומעים הכל. בסוכה של שתי דפנות וטפח אי אפשר להתנהג כמו אזרח קבע. "ביתך" החדש אינו מספק לך פרטיות והגנה.

ואת זה בדיוק אנחנו מחפשים! אנחנו מבקשים להזכיר לעצמנו שאחרי הכל איננו מבוססים כל כך, ולכן במשך שבוע ימים אנחנו עוברים להתגורר בדירת עראי, שם, בסוכה הקלושה והזמנית, תחדור אלינו ההכרה הזו.

מדריך מעשי למבקרים

קעת אנו מגיעים לנושא חשוב ביותר - מהי התוצאה של ידיעה זו? מה אמור לצאת לנו מהישיבה בסוכה במשך שבעה ימים, וההבנה שהשגנו על ידה, שהעולם הזה הוא עולם חולף, וכי איננו יותר מאורחים הנמצאים בעצירת ביניים?

התשובה היא, שעלינו לנהוג כמבקרים! מה עושה מי שמבקר במקום מסוים? הבה ניקח לדוגמא איש עסקים השוהה בסין לצורך עסקיו. הוא לא הגיע כדי להתרועע עם התושבים המקומיים, וגם לא כדי לאכול אוכל סיני. כמובן שהוא לא יבנה לעצמו בית מאבן עם גינת חמד צמודה. למעשה, יתכן שהוא כן יעשה זאת, אולם אך ורק אם הדבר יסייע בידו להשיג את מטרת נסיעתו, משום שהוא יודע שישנה רק מטרה אחת ויחידה העומדת לנגד עיניו - להוציא מסין כמה שיותר כסף!

מלך אביון

החובות הלבבות (שער עבודת האלקים פרק ט) ממשיל משל, הממחיש היטב את המשימה המוטלת עלינו כאן בעולם הזה, כאורחים זמניים. הִיָּה הִיָּה איש, שהפליג בספינה שטבעה בים. הוא הצליח לאחוז באחד מקרשי הספינה, ונסחף יחד עמו אל עבר אי בודד. לתדהמתו, בעודו מתקרב לחוף, הוא רואה שם מעין וועדה של אנשים תושבי האי, אשר נראה כי באו לקבל את פניו. ברגע שעמדו רגליו על קרקע יבשה, ניגשו אליו אנשי האי והלבישו אותו בגדי מלכות, והניחו כתר מלכות על ראשו. לאחר מכן השתחוו אליו אפים

ארצה, וליוו אותו בכבוד מלכים אל מרכזו של האי, שם נגלה לעיניו ארמון פאר. האנשים הכניסוהו אל תוך הארמון והושיבוהו על כסא מלכות.

האיש לא שאל שאלות מיתרות. הוא היה המום כל כך מקבלת הפנים - ולא הצליח להבין מה מתרחש אתו, אולם הוא החליט להמתין בסבלנות ולטכס עצה, כיצד יוכל לגלות את פשר המאורעות המוזרים הללו. לאחר מספר ימים, האיש החל להביט על האנשים סביבו, ולנסות למצוא מישהו עמו הוא יוכל לבא בשיחה. הוא חיפש אדם בו הוא יוכל לבטוח, מישהו שיהיה מוכן לעזור לו להבין את המאורעות המתרחשים סביבו. לבסוף הוא מצא את מבוקשו - איש שהיה נראה פקח יותר משאר באי הארמון. המלך החדש דאג לתת לו יחס מיוחד, הרעיף עליו מתנות וכבוד, והחל להתיידד עמו.

הגבלת כהונה - הגרסה העתיקה

ואז, יום אחד, החליט המלך לבא בשיחה עם ידידו החדש, וכשאף אחד אינו מאזין להם, פנה אליו ואמר, "אמור נא לי ידידי, מה קורה כאן? מדוע לקחתם אדם זר כמוני והושבתם אותו על כס המלוכה?"

ענה לו האיש, "ראה נא, זהו סוד, אך מכיון שנעשינו ידידים, אגלה לך את הסוד. בכל שנה אנחנו בוחרים מלך חדש לאי שלנו. כאשר מגיעה עונת ההוריקנים, תמיד ישנן ספינות שטובעות בים שבקרבתנו, וכך מגיעים אלינו ניצולים מהספינות. לפני שנים, התקבלה אצלנו החלטה, שהניצול הראשון שיגיע אל החוף, יהיה מלכנו לאותה השנה. כך אנו מנהלים את עניני המדינה, משום שאיננו חפצים שהמלך ימלוך במשך זמן רב, וירגיש מדי בנח במשרתו הרמה. על כן, בסופה של שנה, אנו מורידים את המלך מכסא מלכותו ללא כל אזרה מראש, מפשיטים ממנו את בגדי מלכותו, מניחים אותו בתוך סירת משוטים קטנה, ודוחפים אותו חזרה אל כבר הים הפתוח".

לרוקן את האי

כאשר שמע המלך את הדברים, הוא לא בזבז רגע אחד, ומיד התחיל לעסוק בייצוא. הוא החל לייצא מהאי כסף, זהב ויהלומים בכמויות גדולות. הוא שלח אל מעבר לים כמה שרק היה יכול, שכן הוא לא רצה להשאיר שום דבר מאחור; הוא ידע כי במקדם או במאוחר, הוא יהיה חייב לשוב לביתו הישן, ומה יסיפיק לייצא במשך השנה הזו, זה מה שישאר עמו לעד. וכך, בעזרת שליחים סמויים, הוא המשיך לשלוח כמה שיותר ממון אל מעבר לים, ובכך הכין את עצמו ליום שאחרי.

ואכן, לא ארכו הימים, והגיע אותו היום. יום בהיר אחד, ללא שום הודעה מוקדמת, נכנסו אנשי האי בסערה אל תוך הארמון, וסילקו את המלך מכסא המלכות, והובילו אותו אל החוף, שם הם הטילו אותו אל תוך סירת עץ קטנה, ודחפו אותה אל עבר הים. האיש החל לחתור במטרה להציל את חייו, אולם הוא חתר בשמחה - כי הוא ידע לאן מועדות פניו! הוא עזב את האי בלי כלום, אולם הוא היה מוכן לזה היטב.

לרוקן את העולם הזה

משל זה מלמד אותנו מהו תפקידנו בעולם - עלינו להכנס לעסקי הייצוא! הגענו לכאן כדי לקחת עמנו מהעולם כמה שיותר.

ובכן, מה עלינו לייצא - על זה יש הרבה מה לדבר, אולם הצעד הראשון שעלינו לעשות הוא, לדעת שאנחנו עוסקים בייצוא, ולחיות עם ידיעה זו - זהו מידע חשוב ביותר! ברגע שאדם הפנים את הידיעה ומאמין בה באמת, ברגע שמצא האדם את האיש הנאמן שיגלה לו את האמת, כפי שהיה לאותו האיש שבמשל, או שמא הוא ילמד את הלקח הזה ממצות סוכה, כפי שמוטל עלינו לעשות - הוא כבר נמצא בכיוון הנכון, וכעת נשאר לו רק ללמוד מהם פרטי הדברים אותם עלינו לייצא.

ישנם דברים רבים כל כך שעלינו לייצא; מצוות הם חפצי ערך שצריך לייצא. לחשוב על הקב"ה - זהו בהחלט דבר שימתין לאדם בעולם הבא. תורה ומעשים טובים - זהו כסף נקי, שתמיד כדאי לשלוח אל מעבר לים. הצדקה שנותן האדם בימי חייו, הרי היא מונחת עכשיו **אצלו**, והוא יקח אותה עמו לעד.

הכל לאדון הכל

הכרתי יהודי, ר' יעקב יוסף הרמן זצ"ל, אשר היה אחד מהיהודים החרדים היחידים בארה"ב של אותם הימים. האיש הזה היה מסור לקב"ה בלב ובנפש. הוא סיפר לי פעם, שכאשר החלה תקופת השפל הגדול, כאשר ראה שעסקיו מתחילים להתמוטט, הוא מיהר לקחת סכום של אלף דולר - סכום נכבד ביותר באותם הימים - ובו במקום חילק את הכסף לצדקה. הוא אמר, "מדוע שאפסיד גם את זה? מדוע שאחמיץ את ההזדמנות לייצא עוד טובין לעולם הבא?" הוא היה "ביזנסמן" מוצלח ביותר, הרב הרמן, ולכן הוא מיהר לשלוח עוד "קונטיינר" אל מחוץ לעולם הזה.

מה כן כדאי להשקיע בעולם הזה, בעוד שאתם עדיין נמצאים בו - זאת לא אומר לכם כעת. האם כדאי להשקיע בייפוי הבית? האם כדאי לנסות להרוויח כסף? הרי גם אותו איש עסקים המבקר בסין זקוק למקום ללון בו! הוא אינו יכול לישון ברחוב. הוא גם חייב לאכול ולשמור על בריאותו, אם הוא חפץ להצליח בעסקיו. ואם הוא מתכנן לשהות בסין במשך כמה שנים, יהיה צורך להביא לשם את משפחתו ולספק גם להם את צרכיהם, והדברים הללו עולים כסף. ולכן, בוודאי שצריך לחיות בצורה נורמלית, אלא שצריך לזכור תמיד את הכלל הזה, שהכל הוא חלק מעסקי הייצוא שלנו. אסור לנו אף פעם לשכוח את העובדה שאנחנו נמצאים כאן רק באופן זמני.

כשהחפץ חיים ביקר בראדין

ישנו סיפור ידוע שסופר גם על ידי בעבר, אולם ברצוני לחזור עליו שוב. פעם הגיע יהודי מארה"ב לקבל את פניו של מרן החפץ חיים זיע"א, בביתו שבעיירה ראדין. כאשר נכנס האיש אל תוך ביתו של החפץ חיים, הוא ראה אותו יושב בתוך חדר קטן, שלא הכיל כל ריהוט, מלבד שלחן וספסל עשויים מקרשים. האיש חשב שאולי הבית עובר כעת שיפוץ בחלקו הפנימי, ושבינתיים הוגלה החפץ חיים אל חדר פנוי, עם ריהוט חילופי, שישמש אותו באופן זמני עד אשר יוכל לשוב אל ביתו ואל רהיטיו.

האיש שאל את החפץ חיים, "כבוד הרב, היכן הם הרהיטים?"

ענה לו החפץ חיים, "והיכן הם הרהיטים שלך?"

האיש ענה, "איני מתגורר כאן - אני תייר בלבד".

גם אני", כך השיב לו החפץ חיים.

כך חיו אנשים גדולים - עם מבט שהעולם הזה הוא זמני. כמובן שהם חיו בעולם הזה - הם נשאו אשה והקימו משפחה והתגוררו בבית והתפרנסו ודאגו לכל מה שצריכים כדי לחיות בעולם הזה; אולם הם הבינו היטב את מהותו של העולם.

לא להחמיץ את הרכבת!

נתאר לעצמנו מקרה שבו אתה נמצא בתחנת רכבת מרכזית, ובעודך ממתין לרכבת, נקרתה בפניך הזדמנות לעשות קצת עסקים - אתה יכול לקנות מעט סחורה מאדם אחד, ולמכור אותו לאדם אחר שנמצא בתחנה. למה לא? אולם עליך לזכור שעוד מעט תישמע שריקה רמה, והכרטיסן יקרא בקול: "כולם לעלות!" ואז לא תהיה לך ברירה אלא לעלות על הרכבת. אם תזכור את העובדה הזו, שהרכבת עומדת להגיע במוקדם או שמואחר, אין שום סיבה שלא יהיה לך בית נאה. כל עוד תוכל לקפוץ על הרכבת עם כמות נכבדה של מרשרשין ומצלצלין, בהם תוכל להשתמש כאשר תגיע ליעד, הצלחת במשימתך!

אז אם החלטת לקנות בית נאה ומרווח המוקף גינה גדולה, בסדר, איני אומר שאסור להשקיע בהם. למה לא? אם אתה אוהב לעסוק בגינון, או אם יש לך ידיים טובות להשקיע בשיפוץ וצביעת הבית, או לחילופין אם אתה יכול להרשות לעצמך לשכור משהו שישפץ את ביתך - למה לא? ושמה השאלה צריכה להיות למה כן? תצטרך לחשוב על כך. אולם מה שלא תחליט, ישנו תנאי שעליך להציב תמיד לנגד עיני רוחך - שאנחנו

רק דיירים זמניים בעולם הזה. גם אם אתה משפץ את דירתך הרשומה בטאבו על שמך, אסור לך לשכוח שאינך אלא דייר זמני!

זהו הלקח העצום שמלמדת אותנו הסוכה. היא מזכירה לנו לא לתת להרגשת הקביעות של העולם הזה להסיח את דעתנו. הסוכה קוראת אלינו: העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא, התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין! לשם אנחנו מכוונים - לטרקלין של העולם הבא! לא נרשה לדעתנו להיות מוסחת מהעולם הזה הקורא אלינו תדיר, ומנסה למשוך אותנו בשתי ידי.

הזמנה של כבוד

נדמיין לעצמנו אדם, שהיתה לו הזכות לקבל הזמנת כבוד לסעודה חגיגית שתיערך בארמון המלכות, על ידי המלך בכבודו ובעצמו. רק מעטים הם אלו שנפלה לידם הזכות הנדירה הזו, להכנס אל תוך חדר הנשפים הפרטי של המלך, ולהתענג על ההנאות אותן מסוגל המלך לספק.

והנה, בעודו פוסע בפרוזדור המוליך אל חדר הנשפים, ניגש אליו אחד ממשרתי הארמון ומציע לקחת ממנו את מעילו. לאחר מכן הוא פוגש מלצר הנושא בידיו מגש עמוס מיני מתיקה, והלה מציע לאיש לטעום ממעדני הארמון. בעודו מתקרב לחדר הנשפים, הוא רואה פינת תה, המכיל מיני רבים ומגוונים של תה, ומחליט להכין לעצמו כוס תה כמותו מעולם לא טעם. לאט לאט, האיש מתחיל ללכת לאיבוד מרב תענוגותיו של הפרוזדור. הוא נהנה משוקולדים יקרים ומשובחים, ושוכח שבסך הכל הוא נמצא במסדרון שבו הוא אמור להכין את עצמו להכנס אל מלך. עליו לחשוב על ברכה מתאימה לומר למלך כאשר יפגוש אותו, וכמו כן כדאי שיוודא שעניבתו עומדת בצורה ישרה ושאינן כתמים על גבי חליפתו. עליו להתרכז בלוודא שהוא מוכן לכניסה אל תוך חדר הנשפים, שבו יעמוד בפני המלך, ותהיה לו ההזדמנות לצהול בנוכחותו המלכותית, ולהנות מכל המעדנים המלכותיים.

טפיחה על הכתף

אולם הכסיל הזה, במקום להתמקד בתכלית לשמה הגיע לארמון ולהכין את עצמו אליה, מניח לעצמו להיות מוסח. כמה שוקולדים קטנים וכוס תה מהבילה גורמים לו להיות טרוד מדי מכדי לעסוק בהכנות מעין אלו. גם כאשר הוא עובר ליד מראה, המזכירה לו את מטרת הפרוזדור הזה - להתקין את עצמו לקראת הבאות - הוא מתחיל להסתכל על יופיה המיוחד של המראה, על העיצוב היוקרתי ועל אבני החרטום הנוצצות. הוא הולך לאיבוד בתוך היופי של הפרוזדור.

מה עושים עם אחד כזה? מזכירים לו! אז בעוד האורח נוגס בשוקולד שבידו, לוגם מכוס התה, ומתפעל מהשטיחים היוקרתיים הפרוסים מקיר לקיר, הוא קופץ בבהלה כאשר הוא מרגיש טפיחה על הכתף, ואז הוא שומע את קולו של המלצר: "אדוני, נא להתקדם!" וכאשר הוא מושיט את ידו לקחת עוד אחד מהשוקולדים המופלאים, המלצר ה"אכזרי" מסביר לו שזהו, מספיק כבר. "אנא העזר במראה כדי ליישר את עניבתך ולסדר את חולצתך, והמשך להתקדם הלאה. אל תתן לשוקולדים שבפרוזדור להסיח את דעתך. תהנה מהם, אבל תמשיך להתקדם הלאה אל עבר חדר הנשפים."

המלצר שבסוכה

המלצר הזה - הלא היא הסוכה. במשך שבעה ימים, הסוכה טופחת על כתפנו ומזכירה לנו, "אל תשכח שהעולם הזה הוא דורת עראי; זהו עולם חולף, שלא יהיה שלכם לעד. בעוד מספר ימים תעלם הסוכה, וכך גם לאחר מאה ועשרים יעלם העולם".

ככל שנשים לב לטפיחות הללו, נהיה שמחים יותר בחיינו, משום שכל שניה הופכת ליקרה יותר ויותר; אנחנו נוחלים הצלחה אחר הצלחה בעולם הזה, בכך שאנחנו בונים את דירת הקבע שלנו בעולם הבא.

שאל איך ויגדך זקניך ויאמרו לך

מתוך תשובות שהשיב הרב זצ"ל לשואלים

שאלה:

מהו הביאור של מה שאמרו חז"ל (פסחים קיח, א), "כל המבזה את המועדות כאילו עובד עבודה זרה"?

תשובה:

המועדות ניתנו לנו כדי לרענן את נשמתו של כל אחד ואחד מאתנו. במשך ימות השנה, עלינו לצאת אל העולם שבחוץ, ולעתים קרובות אף לבא במגע עם הגויים. ישנם אנשים שעובדים בעבודה אחת יחד עם גויים, וגם מי שלא, בכל זאת מושפע מהאווירה הלא-יהודית. קשה לאדם לשמור על מדרגה רוחנית גבוהה, שבוע אחרי שבוע, כאשר שכלו מסובב תמיד ברעיונות ומושגים של גויים.

ואז מגיע יום טוב, ויש לנו הזדמנות להטעין מחדש את הסוללה. במשך ימי החג, כולל חול המועד, אנחנו שוהים אך ורק עם יהודים שומרי תורה ומצוות, ומצופה ממנו לנצל את הזמן הזה לחשוב ולהתבונן ביסודות הגדולים שמלמד אותנו החג. עלינו למלא את הדקות של חול המועד ברוחניות, ובכך להטעין את הסוללות הרוחניות שלנו.

אני מודע לכך שהתפתח לו מנהג לצאת לטיולים בחול המועד, ואינני מתכוון לומר לכם לא לנהוג כן, אולם האמת היא שחול המועד לא נועד להיות חופשה. מי שמתייחס כך לחול המועד, בצורה קלילה, מפסיק את טעינת הסוללה, ובכך עלול לרדת לדרגתם של הגויים ח"ו. אם לא נקפיד לשמור על דרגתנו הרוחנית, אנחנו הופכים פגיעים ומושפעים יותר מדרכיהם של אומות העולם, ויתכן שיהיו כאלו שיפלו עד התהום ויעבדו עבודה זרה ר"ל.

חשוב למצוא דרכים כיצד לנצל את חול המועד בצורה חיובית - גם עבור הילדים. ישנו יהודי צדיק המתגורר בשכונת בורו פארק, שבכל חול המועד לוקח ילדים לביקור אצל כמה תלמידי חכמים, כדי שישמעו אותם הילדים וילמדו מדרכיהם. זהו מנהג שכדאי לכם להעתיק אותו, זה נקרא להשתמש בימי חול המועד בצורה הנכונה. עוד רעיון הוא לערוך סעודת חול המועד בביתכם, יחד עם ילדיכם. מלבד הסעודה הרגילה, אפשר לקיים מסיבת חג, עם ממתקים ושירים. דברו איתם אודות היום טוב. לא משנה מהו הרעיון אותו תבצעו - כל אחד מוכרח למצוא דרכים לנצל נכון את ימי חול המועד.

מדור זה נתרם לע"נ:

להנצחות 076-599-4020